

ONDERWERP: Executies te BANJOEWANGI door de Ken-Pei-Tai.
Onthullingen van de Landwachtzaak te DJEMBER.

VERKLARING .-

No. 512/X/O.D.O.

1. Ik, ondergetekende Maurits Manuale JOSEPH, geboren te Poeloe Siauw (Mendo), ddo. 30 April 1892, eigenaar der rubberfabriek Kali Setail (Banjoewangi), thans tijdelijk te Soerabaja vertoevende in verband met de berechtiging van de zaak INEN door de Temporaire Krijgsraad alhier, inzake diens collaboratie te Banjoewangi, verklaar hierbij onder aanbod van ede het volgende:

2. Tijdens de Japese bezettingstijd had ik op de onderneming KALI SETAIL de volgende personen in dienst, n.l. :

Hr. Eduard BARAKETTI
" Lao TAIDI
" Mateos KATIANDAGHO
" Jack PONTO

die allen vóór de oorlog bij de K.P.M. gediend hadden en zich bij de overgave van het Nederlands Indische Leger niet aangegeven hadden. Gezamenlijk woonden wij :

Hr. Maurits Manuale JOSEPH (mijn persoon)
drie zoons " (mijne kinderen)
" Moris PONTO

en de eerdergenoemde 4 personen van de K.P.M. in één huis. Op 5 Augustus 1943 ontving ik bezoek van een zekere heer Onno INEN, die de heer Moris PONTO wenste te spreken. Na het onderhoud, hetwelk + 1½ uur geduurd had, vroeg en kreeg eerdergenoemde M. PONTO verlof met genoemde O. INEN mede te gaan, als redenen opgevende voor de Pinksterbeweging enkele zaken te moeten regelen; de volgende dag eerst terugkomende.

3. Wie zou mijn verbazing kunnen beschrijven, toen op de 10e Augustus plotseling 3 vrachtauto's van de Pen-Pei-Tai ons kwamen ophalen en naar de Ken-Pei-Tai Djember brachten, alwaar ons ieder afzonderlijk een verhoor werd afgenomen. Aldaar ontmoette ik Hr. SINSOE uit Glenmore en Hr. HEYMAN - klein landbouwer uit GARAHAN (Djember) thans cipier gevangenis Werfstraat Soerabaja), die door de mantripolitie NITIAMODJO van Glenmore gearresteerd waren.

4. Op 20 Augustus '43 vánd een razia door de Ken-Pei-Tai plaats waarbij + 100 personen, particulieren en ambtenaren gearresteerd en in de gevangenis te Banjoewangi opgesloten werden. Mijn verhoor had peeds eerder dan deze arrestaties plaats gehad en was als volgt toegegaan.

5. Gezamenlijk met de heren MORIS PONTO, SINSOE en HEYMAN werden wij, 2 aan 2 geboeid, naar de auto gebracht en daarna naar de woning van de Hr. HEYMAN in de dessa GARAHAN vervoerd, alwaar Hr. HEYMAN, na van zijn ketting bevrijd te zijn, werd medegenomen voor verder verhoor bij het huisonderzoek aldaar. Toen de huiszoeking door de Ken-Pei-Tai Jap HANASAWA niets bezwarend voor Hr. HEYMAN opleverde, werd hij gedurende 10 minuten in ons bijzijn afgeust. Daarna werden wij gebracht naar het Ken-Pei-Tai kantoor te Djember, alwaar ik Hr. Onno INEN aan een schrijftafel zag werken. Toen pas drong het tot mij door dat het eerder vermeld bezoek voor de Hr. M. PONTO niet om z.g. Godsdienstige redenen was, doch begreep ik dat hij de Jappen spy was, die ons bij de Ken-Pei-Tai had aangegeven. Wij werden na fouillering in de cel opgesloten, ik tezamen met de heer HEYMAN, Hr. SINSOE tezamen met M. PONTO in een andere cel. Het eerst werd Hr. SINSOE verhoord en gedurende 1½ dag mishandeld; daarna kwam Hr. HEYMAN aan de beurt en toen M. PONTO. Ik kwam pas na 20 dagen voor een verhoor in aanmerking. De beschuldiging luidde dat ik het Hoofd was van een ondergrondse beweging, ten doel hebbende bij eventuele landing der Geallieerden, daadwerkelijke steun te zullen verlenen. Toen ik niettegenstaande de martelingspijnen bleef ontkennen, werd het sujet O. INEN voorgeroepen, die een kaart ontvoude, waarop systematisch de positie der door hem bij de Ken-Pei-Tai aangegeven personen was aangekend. Zo stond bovenaan op die kaart mijn naam met rood gemerkt, ten teken dat ik het Hoofd van die ondergrondse beweging was en vlak daaronder 2 namen, n.l. van de heer SINSOE en van M. PONTO, als zijnde mijn Hoofdassistenten.

6. Toen ik de heer INEN in bijzijn van de Jap voor leugenaar uitschold, beschuldigde de Hr. INEN de heer PONTO als de persoon, die hem die inlichtingen had verschaft. Ik werd toen zwaar mishandeld, doch bleef ontkennen en werd eerst met rust gelaten, toen ik door al die mishandelingen bewusteloos werd. Ongeveer 3½ uur bleef ik bewusteloos en eerst in de cel herkreëg ik mijn bewustzijn. Ik werd 12 dagen met rust gelaten, waarna mijn 2e verhoor plaats vond. Dit spelletje duurde zo voort, tot bij mijn 5e verhoor op 4 October op mij de beruchte waterkuur tot 4 malen werd toegepast.

7. Toen ik hierna nog niet wilde bekennen, werden mijn benen met een alse (rijststamper) dusdanig bewerkt, dat ik de volgende morgen niet kon opstaan en geleek op een zware beri-beri patiënt.

8. Toen de volgende dag het Hoofd der Ken-Pei-Tai, KOBYASHI, kwam inspecteren sprak ik hem aan en toonde hem de miserabele toestand waarin mijn benen verkeerden. Na ruggespraak met de hem begeleidente Indonesische arts Dr. SOETOJO, werd ik naar het ziekenhuis Djember vervoerd, alwaar ik 3 maanden gelegen had, hier stierf de ass. Resident van Sitoebondo Hr. van ARGKEN, wiens lijk ik zelf gezien heb.

8. Aldaar ontmoette ik Hr. LATUMAHENA en Hr. TOBI, Resident van Besoeki, die naar ik later vernam, bij de Ken-Pei-Tai zelfmoord had gepleegd. Op 6 Januari '44 werden Hr. LATUMAHENA en mijn persoon naar de gevangenis Djember gebracht en Hr. TOBI terug naar de Ken-Pei-Tai. In de gevangenis Djember zag ik mijn familie weer terug.

9. Aldaar hoorde ik dat vele personen bekend hadden, vanwege de ondragelijke pijnen der martelingen tijdens het verhoor. De mij bekende personen die tot die in de gevangnissen overleden slachtoffers behoorden waren de volgende:

1. Hr. Eduard JOSEPH)	} mijn 2 zoons	
2. " Frans "		
3. " Ed BARAKATTI		
4. " Lao TAIDI		
5. " Mateos KATIANDAGHO		
6. " SINSOE		- overleden te Batavia
7. " NANGTOENG		- " gevangenis Bandoeng
8. " Petrus BAWOLJE		- " Glenmore
9. " LATUMAHENA		- " Bandoeng
10. " MOAL		- " "
11. " J. PATTY		- " "
12. " S.W. DAOHAN		- " "
13. " LANDING		- " "
14. " P. BOHAM		- " "
15. " Thomas BONAR		- " "
16. " Isak PATTY		- " gevangenis Djember
17. " WEHANTUW		- " "
18. " SAMBENTHIRO		- " " Ambarawa
19. " L. MINGGUW		- " " Bandoeng
20. " LANGHLAN		- " " Banjoewangi
21. " DAWOTONG		- " " Magelang
22. " TURANGAN		- " i/h ziekenhuis KRIKILAN.
23. " ROHO		- " gevangenis Djember
24. " TULENDE		- " " Bandoeng
25. " L. PASANDARAN		- " " Ambarawa
26. " B. MINGGUW		- " ziekenhuis Djember
27. " SAHATAPY		- " gevangenis Djember
28. " M. LEATEMIA		- " Ken-Pei-Tai Djember

werd zonder verhoor als afschrikwekkend voorbeeld in het openbaar geëxecuteerd (onthoofd).

Deze executie, welke plaats vond, op het erf van het Ken-Pei-Tai gebouw, moesten volgens mededelingen van derden de heren, M. PONTO en HEYMAN medegemaakt hebben, aangezien zij de kuil, waarin de lijken werden begraven hebben moeten dichtmaken.

10. In de gevangenis Djember opgesloten zijnde, vernam ik van het Indonesische gevangenis personeel aldaar de volgende bijzonderheden, over de landwachtzaak, n.l. 31 personen t.w. 27 planters (w.o. 2 Indo-Europeanen, de heren HINSBEECK en HEYMAN) Dr. NEYCK, diens assistent Hr. DONKERS en de ass. resident van Banjoewangi Hr. JANSEN en een onbekende moesten op de golfbaan te LENGKONG bij MOEMBOELSARIE geëxecuteerd en aldaar begraven zijn. Dit vernam ik van de personen, die het massagraf gegraven en na de executie dicht gegooid hadden.

11. Genoemde 31 personen hadden, na de mishandelingen van de heer F.W. MANN en MULDER, (ook van de landwachtzaak), die in het David BIRNIE Administratiekantoor D.B.A.K. in het openbaar gefolterd werden en aan die martelingen overleden waren, na onderling overleg eenparig besloten te bekennen, omden zij, overtuigd zijnde toch te moeten sterven, een snelle dood prefereerden boven de langzame martelingsdood.

12. Bij de badplaats TASNAN, bevinden zich ook massagraven, waar personen uit Banjoewangi, Djember, Bondowoso en Keilir geëxecuteerd en begraven werden. Dit weet het gevangenis personeel van Djember ook.

Na voorhouding en voorlezing in de Maleise taal.
Soerabaja, 3 November 1947.
w.g. M. Joseph.

Nevenstaande handtekening
in myn byzijn gesteld.
NAAM: J.W.F. MEENG.
FUNCTIE: Hoofd O.D.O. Bijkantoor SOERABAJA
w.g. J.W.F. Meeng.